

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIEȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom** Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

Observațiuni asupra proiectului codului de procedură civilă, de Sabin Moldovan, magistrat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: *Victoria Regina König cu Carol Buleanu*. (Prescripțiune. Cu se întrerupe. Condițiuni. Acțiune pentru capital. Acțiune pentru dobânzi. Aplicațiune);

— Idem, s. III: *G. M. Niculescu cu Judele concordatar al trib. Muscel ș. a.* (Legea contractelor de muncă. Salariat. Prescripție. Acțiune pentru plata salariului și a părții de beneficiu. Socoteală cu act scris între părți. Termenul de prescripție. Contract de muncă pe timp nedeterminat. Salarizare pe un timp din durata acestui contract. Condițiuni de salarizare pe restul timpului) cu o *Notă* de E. Cristoforeanu, avocat;

— Idem, idem: *Soc. Zimmer et comp. cu Uniunea Tehnică Română și a.* (Vânzare comercială. Contract încheiat în țară între un român și un strein cu reprezentant în țară. Competința Tribunalului român);

— Curtea de apel București s. V: *Herman Golden cu Banca Bercovitz*. (Încheieri date pe cale grațioasă. Autoritate de lucru judecat. Schimbarea împrejurărilor de fapt. Revenire. Concordat preventiv. Compunerea comisiei de creditori dintr'un număr cu soț. Admisibilitate);

— Tribunalul Brăila s. II: *George Portolo cu Elena Corandino*. (Ordonanță prezidențială. Remorcher. Sechestrarea lor în mod asigurător. Cerere de a se autoriză liberă lor navigațiune în apele românești. Condițiuni. Urgență. Admisibilitate) cu o *Notă* de Șerban Stroe, avocat.

Observațiuni asupra proiectului codului de procedură civilă

CHEMAREA ÎN GARANȚIE

„Vanzătorul este de drept obligat, după natura contractului de vânzare, a răspunde către cumpărător de evicțiunea totală sau parțială a lucrului vândut, sau de sarcinile la cari s'ar pretinde supus acel obiect și cari n'ar fi fost declarate la facerea contractului” (art. 1337 c. civ. rom. și art. 1626 c. civ. fr.). Aceeaș răspundere există la

schimb (art. 1408 c. civ. rom. și art. 1705 c. civ. fr.), la cesiune (art. 1392, 1397 și 1398 c. civ. rom. și art. 1693—1695 c. civ. fr.) și în general în toate cazurile, când un drept este transmis cu titlu oneros; acela care transmite un drept este ținut față de achizitor să-i asigure existența dreptului, să-l apere de evicțiune și, în cazul când a fost evinsă-l indemnizeze. Achizitorul are drept la garanție din partea transmitătorului și prin urmare o *acțiune în garanție*.

Cari sunt condițiunile pentruca această acțiune să poată fi exercitată cu succes?

Dacă acela care are drept la garanție ar aștepta ca procesul intentat contra sa de un tertiu evingător să se termine și nu ar recurge contra garantului decât după ce evicțiunea s'a consumat, garantul cu drept cuvânt îi va putea imputa insuficiența mijloacelor de apărare opuse tertului evingător în procesul intentat de acesta. De aceea art. 1351 c. civ. rom. (art. 1640 c. civ. fr.) dispune că: „dacă cumpărătorul s'a judecat până la ultima instanță cu evingătorul său fără să cheme în cauză pe vânzător și a fost condamnat, vânzătorul nu mai răspunde de evicțiune, de va proba că erau mijloace să se câștige judecata”.

Deci pentru a evita ca vânzătorul să se elibereze de obligațiunea sa de a răspunde pentru evicțiune, cumpărătorul va trebui să-l cheme în cauză și să-i dea astfel posibilitatea de a-l apăra față de tertul evingător.

În sistemul procedural francez și român, chemarea în garanție este considerată drept *acțiune*, iar cel chemat în garanție va figura în proces ca parte. *Chemarea în garanție* — în acest sistem — formează împreună cu cererea principală un *singur proces*. (Cas. III. 20 Apr. 1916, *Curierul Judiciar* 39 din 1916).

Iată cum se justifică această regulă: „il y a tout avantage a simplifier la procédure en réunissant les deux actions dans une même instance, à faire juger la demande en garantie en même temps que le demande principale. Au cas d'éviction, il est rationnel que le même jugement qui constate l'éviction fixe l'indemnité due à l'aquéreur évincé. Au cas de la caution ou du codébitéur solidaire, il est utile aussi que les deux questions de demande en paiement et de garantie soient jugées en

même temps, et que le garant soit, s'il y a lieu, condamné par le même jugement à indemniser le garant: des condamnations prononcées contre lui. Dans, tous les cas qui ont été indiqués, il y a connexité évidente entre la demande principale et la demande en garantie, bien qu'il n'a ait pas même cause ni même objet; il y a subordination de la demande en garantie; elle dépend de la demande principale. En jugeant en même temps les deux demandes, on évite des frais, on empêche de contradictions de jugements et on assure mieux l'efficacité du droit à la garantie". (*Glasson et Tissier: Traité de procédure civile* ed. III, vol. I, no. 232, pag. 646).

În *procedura civilă germană* chemarea în garanție este reglementată cu totul altfel. În acest sistem chemarea în garanție este o simplă notificare (*litis denuntiatio*) prin care garantul este invitat să participe la proces. Dacă acesta primește chemarea în garanție va figura în proces ca intervenient accesoriu. Dacă refuză de a interveni sau pur și simplu nu se declară, procesul se va continua fără el (art. 73 și 74 c. pr. civ. germană). Raportul juridic dintre partea care cheamă și cel chemat în garanție nu se judecă în acest proces, iar din faptul că garantul primește să intervină în proces nu se poate conchide că recunoaște obligațiunea de garanție și despăgubire. Codul de procedură civilă germană nu cuprinde nici o dispozițiune cu privire la efectul chemării în garanție asupra raportului juridic dintre partea care a chemat în garanție și garant, deoarece aceste dispozițiuni aparțin dreptului privat. Este suficient ca cel din urmă — pentru a-și păstra neatinse drepturile ce decurg din garanție — să-l *cheme în cauză* pe garant.

Chestiunea ce se pune de a ști care din cele două sisteme corespunde mai bine normelor dreptului privat cu privire la garanție și necesităților vieții practice de a realiza o procedură mai simplă, mai rapidă și mai puțin costisitoare?

Se susține că între acțiunea principală și cea incidentală în garanție ar exista o *conexitate*, care reclamă ca cele două acțiuni să fie judecate împreună (v. *Glasson*, loc. cit.). Credem că această afirmațiune nu este întemeiată. Când se poate vorbi de conexitate? Atunci când există un interes ca mai multe procese, al căror obiect se află într-o strânsă legătură, să fie instruite și judecate împreună. Nu se cere desigur, cum se susținea mai demult, ca între acțiuni să existe o legătură atât de strânsă, încât în cazul când s'ar da hotărâri diferite, executarea lor să fie imposibilă. Nu se cere să existe identitate de cauză și obiect. Este suficient să existe un interes ca procesele să se judece împreună spre a realiza o judecată mai simplă și mai rapidă. Atunci însă, când judecarea simultană a proceselor ar prilejui o procedură mai complicată și mai anevoioasă, desigur că nu se poate vorbi de conexitate.

Care este interesul ca acțiunea principală și acțiunea în garanție să fie judecate împreună?

Între obiectul și cauza celor două acțiuni nu există o astfel de legătură, care ar reclama administrarea unor probe identice. Din contră, judecarea împreună a celor două acțiuni dă loc la nenumărate incidente, excepții și dificultăți practice iar judecarea acțiunii principale întotdeauna va fi întârziată din cauza acțiunii incidentale. Însăși legea

prevede că „se va putea judeca mai întâiu cererea principală, rămânând a se judeca mai în urmă cererea contra garanților... dacă cererea principală este în stare de a se judeca și cererea de garanție este de natură a nu putea fi judecată în grabă; judecata va putea, chiar după declararea admisibilității chemării în garanție și întrunirea ei cu cererea principală, să încuviințeze desfacearea, rămânând a se judeca chemarea în garanție în urmă” (art. 114 c. proc. civ. rom.), iar în proiect se prevede că „*instanța va putea da hotărâre separată asupra acțiunii principale, dispunând continuarea desbaterilor cu privire la chemarea în garanție*” (art. 55).

Această dispoziție excepțională, în practică devine o regulă generală, pentrucă procesul principal întotdeauna ajunge să fie în stare de judecată mai degrabă decât procesul secundar, care implică alte discuțiuni, alte probațiuni.

Și atunci, dacă cele două procese nu ajung nici odată sau aproape niciodată să fie judecate împreună, în mod firesc se pune întrebarea: ce scop servește sustragerea garantului de la instanța care ar fi competentă să judece după normele dreptului comun acțiunea în regres? Care este interesul ca acest proces să fie judecat la Arad, domiciliul reclamantului din procesul fundamental, în loc să fie judecat la București, domiciliul garantului și poate și al adversarului său?

Că această dispozițiune procedurală poate da loc la abuzuri, aceasta rezultă chiar din dispozițiunea art. 181 c. proc. civ. fr. (adoptată și de doctrina și jurisprudența română), care prevede că „ceux qui seront assignés en garantie seront tenus de procéder devant le tribunal où la demande originaire sera pendante, encore qu'ils dénié être garants: *mais s'il paraît par écrit, ou par l'évidence du fait que la demande originaire n'a été formée que pour les traduire hors de leur tribunal, ils y seront renvoyés*”.

Conexitatea implică posibilitatea soluționării simultane a litigiilor. O asemenea posibilitate este exclusă la chemarea în garanție. Judecarea acțiunii în regres este condiționată de admiterea acțiunii principale, deci după principiile generale, acțiunea în regres, câtă vreme acțiunea principală nu a fost admisă în mod definitiv, este prematură și ca atare inadmisibilă.

Se susține că cele două acțiuni trebuie să fie judecate prin aceeași hotărâre spre a se evita o *contrarietate de hotărâri*. Dar practica dovedește tocmai contrariul: contrarietatea de hotărâri se naște tocmai prin faptul, că nu se așteaptă judecarea acțiunii principale mai întâi, ci se procedează la judecarea lor împreună.

Un exemplu: *Primus* cheamă în judecată pe *Secundus* (acțiunea în revendicare), acesta cheamă în garanție pe *Tertius* (acțiune în garanție). *Tertius* ridică excepția de incompetență, pe care instanța o admite; pe urmă procedându-se la judecarea acțiunii principale, aceasta se respinge ca neîntemeiată. *Primus* declară apel; *Secundus* care în urma respingerii acțiunii principale nu are nici un interes de a declara apel contra hotărârii prin care s'a admis excepția de incompetență, se declară mulțumit. În instanța de apel se admite acțiunea principală. Ce se face însă cu acțiunea în garanție? După principiile generale de drept, hotărârea dată asupra excepției de incompetență fiind definitivă prin neapelare, câștigă autoritatea lucrului jude-

cat. Deci acțiunea în regres nu poate să fie obiectul judecării instanței de apel. Totuș — cu o vădită violare a principiului autorității lucrului judecat, — Inalta Curte de Casație a stabilit că instanța de apel trebuia să cerceteze din nou raportul juridic dintre *Secundus* și *Tertius*, deoarece „cererea de chemare în garanție formează un singur proces cu cererea principală și nu se poate pune îndatorirea părții principale care a obținut respingerea acțiunii la prima instanță, de a face apel de precauțiune în ce privește chemarea în garanție, pentru cazul eventual când cererea principală ar fi admisă de a doua instanță, deoarece dreptul de apel nu este acordat de legiuitor prin art. 316 pr. civ. decât părții nemulțumite, iar nu și părții care a câștigat procesul în prima instanță”. (Cas. III, 20 Apr. 1916, *Curierul Judiciar* 39 din 1916).

Dar dacă cererea de chemare în judecată formează împreună cu acțiunea principală un *singur proces*, cari sunt raporturile respective între cele *trei părți* din proces? Iată un izvor de controverse fără sfârșit și de obscurități.

S'a decis că „apelul făcut de reclamantul principal pune în discuțiune întreaga afacere, iar chemații în garanție sunt reținuți în instanță prin simpla lor citare, chiar dacă garantul nu a făcut apel”. (Ap. Buc. 23 Sept. 1895, *Dreptul*, 3 din 1896) dar „garantul condamnat prin hotărârea primei instanțe, împreună cu debitorul principal, n'are drept, ca în urma apelului făcut numai de dânsul, iar nu și de debitorul principal, să ceară ca și aceasta să figeze în instanța apelului”. (Cas. I. 26 Aprilie 1895, *B.* 599).

Art. 398 alin. II din *proiect* prevede că: „Dacă instanța de apel admite chemarea în garanție respinsă de prima instanță, ea va putea să anuleze hotărârea și să înapoieze dosarul pentru o nouă judecată”.

Iată o dispozițiune menită să mărească numărul dificultăților din această materie.

Să presupunem că procesul principal s'a judecat iar hotărârea, prin neapelarea părților a rămas definitivă. Chemarea în garanție, respinsă la prima instanță, ajunge să fie judecată în apel. Admițându-se în apel chemarea în garanție, instanța de apel va putea anula hotărârea primei instanțe dată în procesul principal și va înapoia dosarul pentru o nouă judecată. Pentru a satisface interesul foarte îndoielnic ca raportul de drept dintre parte și cel chemat în garanție să se judece prin însăș sentința dată asupra fondului acțiunii principale (art. 54 din *proiect*), se nesocotește principiul autorității lucrului judecat și se pune din nou în judecată — împotriva voinței părților interesate — un lucru judecat definitiv.

Socotim că am demonstrat îndeajuns că judecarea împreună a celor două acțiuni, departe de a simplifica procedura, din contră, o complică, dă loc la controverse inutile, provoacă contradicții între hotărâri și crează situații juridice imposibile; rămâne să vedem, dacă această reglementare procedurală este cerută în mod imperios de prevederile dreptului privat.

Revenim deci la textul art. 1351 c. civ., care conține o dispozițiune generală în materie de garanție. „Dacă cumpărătorul s'a judecat până la ultima instanță cu evingătorul său fără să cheme în cauză pe vânzător, și a fost condamnat, vânzătorul nu mai

răspunde de evicțiune, de va proba că erau mijloace să se câștige judecata”. Ce rezultă din această dispozițiune? Cumpărătorul, spre a-și asigura dreptul de a cere despăgubiri dela vânzător în cazul când ar fi condamnat în procesul pornit contra lui de un terțiu evingător, are îndatorirea de a-l *cherna în instanță*. Pentru ce? Pentru că să-l aperi de evicțiune. Forma procedurală care va permite vânzătorului această apărare este *intervenția accesorie*. El va interveni în proces, putând să opună reclamantului toate mijloacele de apărare pe cari părțile fie că nu le cunoaște, fie că nu vrea să le invoce. Dacă instituțiunea procedurală a intervenției accesorii satisface complex exigențele dreptului material, mai este nevoie să se creeze o nouă instituțiune (fiecțiunea unității sau conexității celor două acțiuni), care — după cum am văzut — nu are altă rațiune decât să încerce procedura?

Chemarea în garanție, astfel cum este organizată în procedura franceză și română și adoptată de redactorii *proiectului*, este o instituțiune curat *germanică*, necunoscută în dreptul roman și în dreptul german modern (*Chiovenda*, *Principii di diritto processuale civili*, ed. IV, pag. 604, 1120).

Procedura romană a exclus cumulul de acțiuni chiar și atunci când între diferitele acțiuni ar exista cea mai strânsă legătură (*Girard*: *Manuel élémentaire de Droit Romain*, ed. VII, pag. 1079 și urm.; *Iherring*: *L'esprit du Droit Romain*, ed. III-vol. IV, pag. 30 și urm.). Romanii operau în drept cu corpuri simple și evitau corpurile compuse; ei aveau în vedere întotdeauna scopul practic al preocupărilor lor: pentru ei organizarea procedurii era o chestie de oportunitate: forme simple și naturale.

De altă parte romanii se fereau să creeze instituțiuni noi, când cele vechi corespundeau necesităților vieții practice. Prin aceasta ei se supuneau unui principiu de economie, care este legea fundamentală a tehnicii juridice.

Adoptând această metodă și abandonând vechiul sistem germanic, legiuitorul german din 1877, și după el toți legiuitorii moderni, au separat judecarea acțiunii principale de aceea a acțiunii în garanție și prin aceasta au înlăturat toate complicațiile și obscuritățile cari împiedicau realizarea dreptului.

După acest sistem, raporturile de drept dintre părțile din procesul fundamental se vor judeca separat, iar garantul va figura în acest proces ca intervenient. După terminarea definitivă a procesului, sau mai exact în cazul când acțiunea principală a fost admisă în mod definitiv și hotărârea a fost pusă în aplicare, partea care a pierdut procesul se va adresa justiției pentru valorificarea pretențiilor sale față de garant, iar această acțiune în regres se judecă la instanța competentă după normele dreptului comun.

În felul acesta, procedura, degajându-se de o conexitate artificială, va urma calea firească și logică impusă de principiile generale de drept.

Iată pentru ce socotim, că în viitorul cod de procedură „chemarea în garanție” va trebui să fie o simplă notificare a procesului, *litis denuntiatio* așa cum este reglementată în procedura civilă germană.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 26 Ianuarie 1934

Președenția d-lui AL. IUCA, Președinte

Victoria Regihna König cu Carol Buteanu

Decizia n. 73 Dosar n. 2120/933

Prescripțiune. Cum se întrerupe. Condițiuni. Acțiune pentru capital. Acțiune pentru dobânzi. Aplicațiune. Art. 1865 și 1907 cod civil.

1. *Potrivit art. 1865 cod. civ., întreruperea prescripției se oferă printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, fie numai incidentă într'o instanță deja începută, fără să fie neapărat nevoie ca partea reclamantă să poseadă un titlu legal constatator al dreptului ce voește a-l valorifica.*

2. *Acțiunea intentată pentru reclamarea unui capital produce o întrerupere de prescripțiune și pentru acțiunea de reclamarea dobânzii.*

Cum în speță acțiunea recurentei la instanța de fond nu a avut de obiect reclamarea, în total sau în parte, a capitalului dat cu împrumut, ale cărui dobânzi le-a pretins printr'o acțiune posterioară, prescripțiunea acțiunii pentru reclamarea dobânzii nu a suferit o întrerupere prin intentarea primei acțiuni.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Victoria Reghina Koenig, în contra sentinței civile nr. 1566 din 1933, a tribunalului Ilfov s. I-a:

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că în urma acțiunii în partaj intentate de recurenta Victoria Koenig, la 31 Octombrie 1923, i s'a recunoscut prin sentința tribunalului Dolj s. III-a nr. 201 din 1927, confirmată prin decizia Curții de apel Craiova s. II-a nr. 264, din 1930, o cotă parte din succesiunea def. Iosefina Bachner și întrucât intimatul de azi, Carol Buteanu, — comostenitor al defunctei, — luase de la aceasta — pe când se afla în viață, — suma de 60.000 lei, cu titlu de împrumut garantat cu ipotecă, numitul a fost obligat prin sus-menționatele hotărâri să plătească recurentei suma de 40.500 lei în complectarea părții de moștenire; că, posterior, la 21 Decembrie 1932, Victoria Koenig a chemat în judecată, înaintea judecătoriei ocolului 3 urban București, pe Carol Buteanu, cerând să fie obligat a-i plăti suma de 32.400 lei, reprezentând dobânzile pe termen de 8 ani, cu începere dela 1923, până la Iulie 1931, la suma de 40.500 lei, atribuită prin sentința și deciziunea amintită; că, judecătoria de ocol a admis în parte acțiunea obligând pe Carol Buteanu să plătească suma de 14.509 lei, reprezentând dobânda de 10% numai pe termen de 3 ani și 8 luni, cu începere dela 21 Decembrie 1927, până la Iulie 1931, motivând că reclamanta nu poate pretinde și dobânda pe intervalul 23 August 1923—21 Decembrie 1927, — de oarece pe acest interval ea s'a prescriis, conform art. 1907 cod civ., nefiind cerută la timp: că, tribunalul Ilfov s. I-a, ca instanță de apel, prin sentința atacată cu recurs, a menținut soluțiunea dată de judele de ocol; că, pentru a da această soluțiune, tribunalul, pe lângă adoptarea motivelor din cartea judelei de ocol, arată, că atât înaintea tribunalului Dolj, cu ocazia pronunțării sentinței nr. 201 din 1927, cât și în fața Curții de apel Craiova, recurenta nu a cerut ca la capitalul de 40.500 lei, să i se acorde și dobânzi și nici nu a făcut vre-o rezervă în privința

lor; că, recurenta susținând că acțiunea sa pentru principal, adică pentru capital, a întrerupt prescripția și pentru accesoriu, adică pentru dobânzi, tribunalul prin sentința atacată cu recurs a găsit susținerea neîntemeiată, arătând că deși acțiunea în revendicarea unui bun, ca și acțiunea de restituirea fructelor, derivă din acelaș drept de proprietate, dar atâta timp cât recurenta nu a reclamat prin acțiunea intentată la tribunalul Dolj și restituirea fructelor, înseamnă că pentru dobânzi nu s'a făcut o cerere de chemare în judecare, așa cum prevede art. 1865 alin. 1 cod civ., și nici o cerere incidentă și că deci prescripțiunea prevăzută de art. 1907 codul civil, nu a fost întreruptă decât la 21 Decembrie 1932, când recurenta a intentat acțiune pentru plata dobânzilor; că, astfel fiind — zice tribunalul — bine a hotărât tribunalul când a admis cererea de dobânzi numai pe cinci ani în urmă conformându-se dispozițiilor art. 1907 cod. civ.; că mai departe tribunalul cercețează dacă nu există cazurile de întrerupere a prescripțiunii prevăzute prin alin. 2 și 3 de sub art. 1865 cod. civ. și anume dacă nu există un act începător de executare din partea recurentei cu privire la dobânzi, sau o recunoaștere a debitorului C. Buteanu în aceeași privință și constată în fapt, că în speță nu s'a produs nici unul din aceste cazuri.

Văzând motivul de casare astfel formulat:

I. Violarea art. 1907 cod. civil.

Am susținut înaintea tribunalului în prim rând că nu mi se poate opune prescripția din art. 1907 cod. civ., în ce privește dobânzile pretinse de mine prin acțiune, de oarece până la pronunțarea deciziunii de partaj — decizia nr. 264 din 12 Decembrie 1930, a Curții de apel Craiova s. II-a — eu nu am avut posibilitatea de a cere intimatului achitarea acelor dobânzi întrucât nu am avut mijlocul legal ca să-l pot obliga la plata lor.

Tribunalul, în această privință are numai un singur considerent de principiu, că în conformitate cu art. 1907 cod. civil, dobânzile sumelor împrumutate se prescriu dela perea lor timp de cinci ani.

Tribunalul adoptând și motivele cărții de judecată, acest considerent se completează de sigur cu cele din cartea de judecată, că-mi respinge apărarea de mai sus, pentru motivul că, prin ficțiunea legii, am fost considerată că am posedat încă dela data deschiderei succesiunii, adică dela 23 August 1923, și că este exclus că n'am știut că nu aparține patrimoniului meu capitalul respectiv, căci încă din Octombrie 1925, am cerut în acest sens partajul și deci există, în ce privește neîncasarea dobânzilor, neglijență sau toleranță din partea mea și de aceia nu pot cere dobânzile decât pe cinci ani în urmă dela data introducerii acțiunii deduse astăzi în recurs.

Prin acest mod de a judeca, instanța de fond violează dispozițiile art. 1907 cod. civil, întrucât prescripția din acest text de lege are în vedere cazul când creanța la care sunt datorite dobânzile, este necontestată și deci creditorul are titlul pentru a putea constrânge pe debitor la plata lor.

Nu însă acesta era cazul meu, care sunt o succesoare fără sezină, cu drepturi constatate și recunoscute numai prin deciziunea din 12 Decembrie 1930 a Curții de apel din Craiova. Eu numai dela această dată am avut posibilitatea să execut pe debitor și deci numai dela această dată chiar în ipoteza tribunalului mi se poate opune neglijența sau toleranța, nu și pe trecut, când după cum a rezultat din acte, intimatul îmi contesta orice drept.

Deși prin ficțiunea legii am fost considerată ca posedând în patrimoniul meu încă dela data deschiderii succesiunii cota parte din succesiune ce mi s'a atribuit mai târziu — legea însă nu-mi dădea și posibilitatea de a exercita anterior recunoașterii drepturilor mele vre-o acțiune în contra recurentului pentru conservarea eventualelor mele drepturi. De aceea, prescripția din art. 1907 cod. civ., nu mi se poate opune decât cu începere dela 12 Decembrie 1930.

Având în vedere că prin motivul I de casare se critică soluția dată de tribunal, susținându-se că a violat art. 1907 cod. civ., atunci când a opus recurentei prescripțiunea prevăzută de art. 1907 cod. civ., de oarece — pretinde recurenta — până la data când s'a dat deciziunea Curții de apel Craiova care i-a recunoscut dreptul la capital, adică până la 12 Decembrie 1930, ea nu avea titlu legal pentru ca să poată cere dobânzile și, deci, numai dela această dată a putut începe prescripția să curgă; că, chiar dacă prin ficțiunea legii — susține recurenta — a fost considerată ca posedând cota parte succesorală, încă de la deschiderea succesiunii, totuși ea nefiind o succesoare sezinală, legea nu i-a dat posibilitatea de a-și exercita drepturile anterior recunoașterii lor, prin justiție, așa că până la această recunoaștere nu i se poate opune prescripția din art. 1907 cod. civil;

Având în vedere că art. 1865 alin. I cod. civ., prevede că întreruperea prescripțiunea se oferă printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, sau numai incidentă într'o instanță deja începută;

Având în vedere că pentru introducerea unei cereri în judecată, care să aibă efectele indicate de art. 1865 alin. I cod. civ., nu este neapărat necesar ca partea reclamantă să poseadă un titlu legal constatator al dreptului pe care voeste a-l valorifica; că, în genere, parte din cererile în judecată nici nu se intentează pe baza unor asemenea titluri, ci tocmai tind la obținerea lor prin hotărârile ce se vor pronunța;

Că, deci, în speță, chiar dacă ar fi exactă susținerea recurentei că până la data când Curtea de apel Craiova a dat deciziunea sa în anul 1930, în procesul de partaj, ea nu ar fi posedat un titlu legal, care să-i recunoască dreptul la dobânzi, încă această împrejurare nu era de natură să o împiedice ca, fie prin acțiunea de partaj, fie prin o cerere incidentă în instanța de partaj începută, sau prin o altă cerere formulată anterior împlinirii termenului de prescripție, să fi reclamat dreptul la dobânzi; că, nefăcând atare cerere, prescripțiunea prevăzută de art. 1907 cod. civ., a curs fără a fi fost întreruptă, deși recurenta avea la îndemână mijlocul legal de a o întrerupe;

Că astfel fiind, urmează că motivul I de casare este neîntemeiat, el plecând dela premiza inexactă, că până la darea hotărârii definitive în procesul de partaj, recurenta nu ar fi putut să ceară și partea sa din dobânzile capitalului împrumutat de Iosefina Bachner intimatului.

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

II. Prin acțiunea introdusă de mine în 1927, după ce pretențiunile mele succesoriale au fost recunoscute de tribunal, ca primă instanță, am cerut capitalul reprezentând cota mea succesorală.

Prin această cerere, ce privea, este adevărat, numai plata capitalului, am întrerupt, conform art. 1865 aliniatul 1 cod. civ., prescripția și față de procentele datorite la acest capital, de oarece este de principiu că, acțiunea în revendicarea unui bun, derivând din același drept de proprietate ca și acțiunea în restituirea fructelor, exercitarea acțiunii pentru fond, întrerupe prescripția și pentru venit.

Tribunalul hotărînd, contrar acestor principii, a violat dispozițiile art. 1865, aliniatul I.

Având în vedere că prin motivul II de casare se pretinde că tribunalul a violat art. 1865 aliniatul I cod. civ., pentru că, deși cererea introdusă la tribunalul Dolj privea în adevăr numai plata capitalului, prin ea s'a întrerupt, însă, prescripția și față de procentele datorate la capital, căci este de principiu că acțiunea în revendicare a unui bun, derivând din același drept de proprietate ca și acțiunea în restituirea fructelor, exercitarea acțiunii pentru fond, întrerupe prescripția și pentru venit;

Având în vedere că art. 1865 alin I cod. civ., prevede că întreruperea civilă a prescripțiunei se oferă printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță sau numai incidentă într'o instanță deja începută;

Având în vedere că, în regulă generală, efectul întrerupător de prescripțiune pe care îl are o acțiune în justiție, conform textului citat, nu se poate întinde la o altă acțiune; că, numai în cazul când acțiunea care a fost introdusă în justiție, ar avea același obiect și o singură cauză, cu altă acțiune, așa încât aceasta din urmă să fie virtual cuprinsă în cea dintâi, numai în atare caz efectul întrerupător de prescripțiune pe care îl produce prima acțiune se va opera și pentru cealaltă; că, astfel, în aplicarea acestei excepțiuni, se admite în drept că acțiunea intentată pentru reclamarea unui capital produce o întrerupere de prescripțiune și pentru acțiunea de reclamarea dobânzii;

Considerând că, în speță, este exact că intimatul C. Buteanu fiind dator către defuncta autoare a părților cu suma de 60.000 lei, — pentru a cărei reclamare, fie a capitalului, fie a dobânzilor, recurenta nu intentase acțiune, — în instanța de partaj a primit să plătească recurentei din acea sumă, lei 40.500, ca sultă pentru complectarea părții succesoriale a ei; că, însă, acțiunea pe care o intentase recurenta înaintea tribunalului Dolj, în contra tuturor moștenitorilor def. Iosefina Bachner, avea de obiect împărțirea unei sume în numerar de 445.000 lei provenită din vânzarea unor imobile ce îi aparținuse, iar nici de cum reclamarea, în total sau în parte, a capitalului dat cu împrumut intimatului de autoarea sa;

Că, în această situație de fapt, necontestată în cauză, acțiunea recurentei intentată înaintea tribunalului Dolj, nu poate fi considerată ca o acțiune care să fi avut de obiect reclamarea capitalului ale cărui dobânzi le-a pretins apoi prin acțiunea posterioară intentată înaintea judecătorului ocolului 3 București, pentru ca astfel efectul întrerupător de prescripțiune, produs de prima acțiune, să se fi putut întinde și asupra celei de-a doua acțiuni; că, deci, concluziunea la care a ajuns în speță tribunalul, în sensul că prescripțiunea acțiunii pentru reclamarea dobânzei nu a

suferit o întrerupere prin intentarea primei acțiuni, este o concluziune exactă în drept, față de considerațiile expuse mai sus, cari având un pur caracter de drept, Înalta Curte le poate aplica la faptele constante ale cauzei și le poate substitui motivelor de cari s'a servit tribunalul.

Că, în consecință, fiind neîntemeiat motivul II de casare prin care se critică acea concluziune, urmează a se respinge recursul.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 19 Decembrie 1933

Președenția d-lui D. G. LUPU, Președinte

*G. M. Niculescu cu Judele concordatar al Trib. Mușcel și a
Decizia n. 2207. Dosar n. 744/933*

Legea contractelor de muncă. Salariat. Eșire din serviciu. Pretenție de daune până la intentarea acțiunii. Respingere. Prescripție. Acțiune pentru plata salariului și a părții de beneficiu. Se prescrie prin trei ani dela termenul de plată. Socoteală cu act scris între părți. Termenul de prescripție este cel din dreptul comun. Art. 73 din legea contractelor de muncă, art. 1904, 1905 c. civ., art. 947 c. com. Contract de muncă pe timp nedeterminat. Salarizare pe un timp din durata acestui contract. Condițiuni de salarizare pe restul de timp până la finele contractului. Cui incumbă dovada salarizării pe acest rest de timp? Art. 1169 c. civ.

1.—Când salariatul nu se plânge de o concediere abuzivă și pretinde totuși daune pe timpul dela ieșirea din serviciu și până la intentarea acțiunii, instanța de fond nu săvârșete nicio violare de lege respingând un asemenea capăt de cerere.

2.—Potrivit art. 73 din legea contractelor de muncă, prescripțiunea acțiunii, pentru plata salariului sau părții de beneficiu convenite salariaților, se îndeplinește prin trecerea a trei ani dela termenul de plată, modificându-se astfel, în privința lor, termenul de un an prevăzut de art. 1904 c. civ.

Prin această modificare nu s'a adus nicio atingere dispozițiilor art. 1905 c. civ., potrivit căroră, în cazul când între părți a avut loc o socoteală și s'a dat asupra ei act scris, timpul de prescripție este cel prevăzut de dreptul comun, adică 30 ani în materie civilă și 10 ani în materie comercială.

3.—Când se constată existența contractului de muncă pe o durată nedeterminată, precum și retribuirea salariatului pe un timp din durata acestui contract se presupune, în lipsă de dovezi contrarii, că el a fost continuat în aceleași condițiuni până a luat sfârșit, partea care pretinde că au fost alte condițiuni trebuind să facă dovada afirmațiilor sale.

Curtea,

S'au ascultat recurentul prin d. avocat Al. Vellescu și intimatul Gogu Ștefănescu, personal asistat de d. avocat D. Micescu, lipsind celelalte părți.

Deliberând,

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată în fapt că recurentul chemând în

judecată pe intimat înaintea judecătoriei ocolului mixt Câmpulung spre a fi obligat să-i plătească suma de 762.491 lei pentru serviciile prestate în întreprinderile sale, reprezentând 330.000 lei datorria la încheerea exercitiului 1927, conform unei scrisori în acest sens din 1 Ianuarie 1928, 334.491 lei cota de 30 la sută la beneficii pe intervalul 1 Ianuarie 1928—31 Decembrie 1930, plus 80.000 lei daune pe intervalul Ianuarie 1931—30 Aprilie 1931, echivalentul beneficiilor ce ar fi putut avea dintr'un angajament neîncheiat din culpa intimatului judecătorii și-a declinat competența de a judeca afacerea;

Că această carte de judecată fiind atacată cu apel înaintea tribunalului Musecl s. II-a, tribunalul prin sentința supusă recursului, admițând în principiu apelul, în fond respinge acțiunea ca nefondată.

Având în vedere că pentru a da această soluțiune tribunalul argumentează.

1) Că acțiunea pentru suma de 338.000 lei pe care intimatul s'a recunoscut obligat prin scrisoarea din 1 Ianuarie 1928 să o plătească recurentului chiar la acea dată, este prescrisă în baza art. 73 din legea contractelor de muncă, aplicabilă în speță, deoarece dela data scadenței, 1 Ianuarie 1928 și până la intentarea acțiunii au trecut mai mult de trei ani;

2) Că în ce privește al doilea capăt de cerere de lei 334.491 ce reprezintă cota de 30 la sută asupra beneficiilor realizate de intimat pe intervalul 1 Ianuarie 1928 — 31 Decembrie 1930, tribunalul, deși constată existența contractului asupra acestui punct, îl respinge pe considerațiunea că recurentul n'au dovedit cuantumul salariului pe acest timp;

3) Și în fine, pretențiunea de 80.000 lei, indemnizație pe timpul dela 1 Ianuarie 1931—30 Aprilie 1931, echivalent al beneficiilor ce ar fi putut avea din alt angajament neîncheiat din culpa intimatului care a refuzat facerea socotelilor, este respinsă pe motivul că nu s'a dovedit culpa acestuia deoarece n'a fost pus în întârziere pentru facerea socotelilor.

Având în vedere că împotriva acestui mod de a hotărî al tribunalului reclamantul a formulat trei motive de casare:

Asupra motivului III de casare astfel formulat:

Violarea art. 95 proc. civ. și 26 legea accelerării judecăților.

Am cerut daune în sumă de 80.000 lei pentru că în intervalul de patru luni, dela 1 Ianuarie până la sfârșitul lui Aprilie 1931, am fost ținut cu vorba de pârît, pentru facerea socotelilor, fiind lipsit în acest interval de salariu la care aș fi avut dreptul decât eram liber.

Tribunalul respinge cererea pe motiv că din nimic nu se dovedește că pârîtul a fost pus în întârziere a face socotelile și că, în lipsa unei asemenea interpelări, daunele nu pot fi datorite. Acest mijloc de apărare nu a fost încă propus de pârît, dar a fost ridicat de tribunal din oficiu. În acest caz, judecata trebuia (ceea ce nu a făcut) să pună în discuție mijlocul de apărare, spre a-mi da posibilitatea de a dovedi că o asemenea punere în întârziere a avut loc, după formele admise de codul de comerț. Prin această procedură, tribunalul a violat dispozițiile de lege invocate mai sus.

Având în vedere că prin acest motiv de casare se critică soluțiunea instanței de fond în ce privește respingerea capătului de cerere de 80.000 lei

pe considerațiunea că debitorul n'a fost pus în întârziere, susținându-se că mijlocul acesta de apărare fiind ridicat din oficiu de tribunal, fără a fi pus în discuțiunea părților s'a violat art. 95 pr. civ. și art. 26 din legea accelerării judecăților.

Considerând că recurentul se plânge că instanța nu i-a acordat daunele cerute pe intervalul dela 1 Ianuarie 1931, eșirea din serviciu, până la 30 Aprilie 1931, când a intentat acțiunea și derivând din faptul că patronul său nevoind a-l socoti, el n'a putut face un alt angajament.

Considerînd că din sentința atacată rezultă că nici un moment recurentul nu s'a plâns în fața instanței de fond de o concediere abuzivă, caz în care cererea de daune ar fi fost admisibilă în principiu; că neplata unor sume datorate neputînd da loc decât la plata de procent, tribunalul nu a săvârșit nici o violare de lege atunci când a respins acest capăt de cerere:

Având în vedere motivul I de casare astfel formulat:

Exces de putere, violarea și greșita interpretare a art. 73 din legea pentru contractele de muncă din 5 Aprilie 1929, a art. 1905 al. II c. civ. și 947 c. com.

Cu privire la suma de 338.000 lei ce am reclamat d-lui G. Ștefănescu, creanță constatată prin scrisoarea dela 1 Ianuarie 1928, tribunalul socotește că e prescrisă în baza art. 73 din legea contractelor de muncă, pe motiv că dela data scrisorii prin care se recunoaște datoria și până la intentarea acțiunii, 18 Mai 1931, au trecut mai mult de trei ani. Prin aceasta, tribunalul comite un exces de putere și violează și interpretează greșit textele de lege susarătate.

În adevăr, mai înainte de punerea în aplicare a legii contractelor de muncă, acțiunea pentru plata salariului se prescria, conform art. 1904 c. civ., pentru un an, afară numai dacă s'a încheiat o socoteală și s'a dat adevărîntă, conform art. 1905 al. II c. civ., în care caz prescripția era de 30 ani în materie civilă și de 10 ani în materie comercială.

Prin legea contractelor de muncă, s'a derogat prin art. 73, dela dispozițiunile art. 1904 c. civ., adică s'a admis o măsură de favoare pentru salariat, mărindu-se dela un an la trei ani termenul în care acesta din urmă poate reclama. Prin aceasta însă nu s'a adus nici o atingere la cele stabilite prin art. 1905 al. II c. civ. Situația prevăzută de acest articol nu a fost modificată prin legea contractelor de muncă, iar codul civil formînd regula de drept comun, e-se aplică în toate cazurile în care nu s'a derogat prin legea specială. În cazul de față intervenind, la 1 Ianuarie 1928, o socoteală și dându-se de pârît un act scris, prin care se constată creanța noastră, termenul prescripției nu mai poate fi de trei ani, ci de 10 ani, conform art. 947 c. com.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentul se plânge de exces de putere, violarea și greșita interpretare a art. 73 din legea contractelor de muncă, 1905 alin. II c. civ. și 947 c. com., săvârșită de instanța de fond prin aceea că i-a declarat prescrisă acțiunea prin trecerea a trei ani de la data scadenței sumei de 338.000 lei, deși în cauză prescripția era de 10 ani, conform art. 1905 al. II c. civ., combinat cu art. 947 c. com. și acțiunea sa a fost introdusă cu mult înainte de împlinirea prescripției;

Considerînd că prin art. 73 din legea contractelor de muncă, legiuitorul, în scopul de a favoriza pe salariați, a prevăzut că prescripțiunea acțiunii pentru plata salariului sau părții de beneficii ce li se cuvin se îndeplinește prin trecerea a trei ani dela termenul de plată, modificînd astfel în

ce privește categoria salariaților, cărora le este aplicabilă legea contractelor de muncă, termenul de prescripție de un an prevăzut de art. 1904 c. civ.

Că prin această modificare a termenului de prescripție, prevăzut de art. 1904 c. civ. nu s'a adus nici o atingere dispozițiunilor art. 1905 c. civ., potrivit cărora, în cazul când între părți a avut loc o socoteală și s'a dat asupra ei act scris, timpul de prescripție nu mai poate fi de un an, cum prevede art. 1904 c. civ. și nici de trei ani, cum prevede art. 73 din legea contractelor de muncă, ci timpul de prescripție în această situațiune este cel prevăzut de dreptul comun și anume 30 ani în materie civilă și 10 ani în materie comercială, deoarece prezumțiunea legală de plată care stă la baza prescripțiunii prevăzute de textele invocate, în acest caz nu mai poate avea loc;

Că astfel fiind și cum în speță este constant că suma de 338.000 lei reprezentînd salariul recurentului până la 1 Ianuarie 1930 i-a fost recunoscut de întîmat printr'un act scris, potrivit căruia trebuia să-i fie achitat pe ziua de 1 Ianuarie 1930, prescripțiunea acțiunii pentru neplata sa nu se regulează nici după dispozițiunile art. 73 din legea contractelor de muncă și nici după art. 1904 c. civ., ci după prevederile art. 1905 alin. II c. civ., combinat cu art. 947 c. com., care prevede prescripțiunea de 10 ani;

Că întrucît dela 1 Ianuarie 1928, când era termenul de plată și până la 18 Mai 1931, data intentării acțiunii n'au trecut 10 ani, instanța de fond numai cu violarea textelor invocate în motivul de casare a hotărît că acțiunea este prescrisă;

Că deci motivul I de casare fiind fondat urmează a fi admis;

Având în vedere motivul II de casare astfel formulat:

Exces de putere, violarea art. 1436, 1437 și 1169 c. civ., eroare gravă de fapt, omisiune esențială.

Cu privire la salariul pe anii 1928—1930 inclusiv am susținut că dovada cuantumului rezultă din scrisoarea pârîtului din 1 Ianuarie 1928 și din brouillon-ul care face parte integrantă din acea scrisoare; că, din ele rezultă un salariu de 30 la sută asupra beneficiilor; că această dovadă este valabilă și pe anii următori;

Tribunalul constată că existența contractului în discuțiune este sigură. Totuși îmi respinge acțiunea, motivînd: 1) că din lista de socoteți se vede că au existat două cote în favoarea reclamantului, una de 10 la sută care se referă la întreprinderile pârîtului și alta de 30 la sută fără să se arate în brouillon la ce anume operații se referă și asupra cărora atât reclamantul cât și pârîtul au refuzat să dea explicații, așa încît pe intervalul până la 1928 tribunalul nu poate ști care a fost cuantumului salariului, și 2) că, în orice caz, din nimic nu rezultă că pentru perioada următoare (1928—1930) s'a menținut același salariu.

Prin aceasta tribunalul comite în primul rînd, o eroare gravă de fapt, întrucît din actele opozabile pârîtului și enumerate mai jos, rezultă că cei 30 la sută sunt un salariu convenit reclamantului la întreprinderile lui Ștefănescu; a) Brouillon-ul conține mențiunea unei cote de 30 la sută în favoarea reclamantului Niculescu; b) Ștefănescu recunoaște la interogatoriul luat la tribunal (întrebarea n. 1) că acel brouillon a servit drept calcul, spre a se ajunge la rezultatul prevăzut în scrisoarea dela 1 Ianuarie 1928; c) în această din urmă scrisoare, recunoscută de pârît, se constată suma prevăzută în ea drept salariu și beneficiu; d) certificatul din 11 Noembrie emînat dela Ștefănescu, recu-

noaște că reclamantul a fost salariatul său la întreprinderile acolo enumerate; prin urmare cota de 30 la sută reprezintă salariul lui Niculescu, în calitate de funcționar, la aceste întreprinderi. Cât despre reclamant acesta a declarat la interogatoriu luat la tribunal (întrebarea n 7) că suma de 30 la sută reprezintă salariul său la întreprinderile Smârdioasa și moara Negulici.

Prin urmare, tribunalul, numai printr'o eroare gravă de fapt poate afirma că părțile au refuzat să dea lămuriri cu privire la suma din brouillon la care s'a aplicat cota de 30 la sută. Tribunalul, în al doilea rând, violează art. 1436, 1437 și 1169 c. civ., când ne cere să dovedim prin alte mijloace cota salariului nostru pe intervalul 1928—1930; în adevăr, contractul fiind încheiat pe o durată nedeterminată, este presupus, conform textelor sus citate, că s'a continuat în aceleași condițiuni; facerea socotelilor la o anumită epocă nu poate fi socotită nici ca o expirare a contractului și nici ca o novațiune și nici tribunalul nicăeri nu pretinde că ar fi existat o asemenea situațiune. În orice caz, sarcina probei era în acest caz asupra păritului Ștefănescu.

Tribunalul omite a se pronunța asupra apărării noastre că Ștefănescu nu poate fi primit să conteste cota salariului pe motiv că la prima instanță a acceptat expertiza cerută de noi și prin aceasta a achiezat atât asupra pieselor contabile ce urmau a fi expertizate cât și asupra bazei de calcul și anume cota de 30 la sută afirmată de noi; și că în urma acestei achiesări singura discuție posibilă era numai asupra cifrei câștigului, la care urma să se aplice cota ce reclamăm. Omisiune esențială, deoarece era de natură să schimbe soluțiunea procesului.

În sfârșit, numai prin exces de putere, tribunalul respinge în totuși acțiunea, deși constată că existența contractului este sigură și prin urmare era netăgăduit că am dreptul la salariu.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentul se plânge de exces de putere, violarea art. 1436, 1437 și 1169 c. civ., eroare gravă de fapt și omisiune esențială, săvârșită de instanța de fond prin aceea că deși constată existența contractului pe timpul 1928—1930, precum și felul în care a fost salariat recurentul pe perioada 1924—1928, totuși îi respinge capătul de cerere privitor la salariul pe intervalul 1928—1930 inclusiv, pe motiv că este în îndoială în ce privește cuantumul salariului. Or contractul fiind pe timp nedeterminat este presupus că s'a continuat în aceleași condițiuni ca până în anul 1928 și cum salarizarea pe acest interval era dovedită intimatului îi incumbă obligațiunea de a dovedi afirmațiunile sale că altele au fost condițiunile contractului pe perioada 1 Ianuarie 1928—1 Ianuarie 1931; procedând astfel instanța de fond a violat textele invocate în motivul de casare, a săvârșit un exces de putere și o eroare gravă de fapt:

Considerând că din sentința supusă recursului rezultă, pe de o parte, că existența contractului de locațiune de serviciu dintre părți este recunoscută de intimat și pe perioada 1 Ianuarie 1928 — 31 Decembrie 1930, iar pe de altă parte, că acest contract este o continuare a contractului încheiat în 1924, executat până în 1928 și lichidat prin scrisoarea intimatului din 1 Ianuarie 1928, ceea ce înseamnă că și perioada 1929—1930 inclusiv a fost continuată în aceleași condițiuni;

Considerând că în ce privește salarizarea recurentului pe timpul dela 1924—la 1 Ianuarie 1928, din sentința recurată rezultând că asupra ei s'au făcut dovezi directe prin scrisoarea intimatului din 1 Ianuarie 1928 și nota de socoteli, ambele

recunoscute de parte, urmează că pentru stabilirea salariului recurentei pe perioada 1 Ianuarie 1928 — 31 Decembrie 1930, instanța de fond trebuia să se sprijine pe aceleași dovezi, fiind vorba, după cum s'a expus mai sus, de un contract cu durată nedeterminată, care în lipsa de dovezi contrarii este presupus că a fost continuat în aceleași condițiuni. Partea care pretinde că condițiunile contractului pe timpul 1928—1930 au fost altele decât cele dovedite, potrivit art. 1169 c. civ., trebuie să facă dovada afirmațiunilor sale;

Că, dacă din dovezile aflate la dosar nu se putea stabili cu certitudine cifra salariului recurentului, tribunalul trebuie să stabilească prin apreciere dar nu putea să respingă acțiunea în întregime;

Că, astfel fiind, și în speță, tribunalul constatând existența contractului pe o durată nedeterminată precum și salarizarea recurentului pe un timp din durata acestui contract, numai cu exces de putere și cu violarea art. 1169 c. civ. a putut să respingă în întregime acțiunea pentru plata salariului, pe motiv că cuantumul său pe anii 1 Ianuarie 1928 — 31 Decembrie 1930 n'a fost dovedit de recurent;

Că deci și acest motiv de casare fiind fondat, recursul urmează a fi admis și sentința n. 11 din 1933 a tribunalului Muscel s. II-a casată cu trimitere la aceeași instanță;

Statuând asupra cheltuelilor de judecată Inalta Curte le apreciază la 3000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge motivul III de casare, admite motivele I și II de casare, etc.

NOTA. — Deciziunea ce adnotăm, pune în discuțiune două probleme juridice deopotrivă de interesante: una de natură civilă, a cărei soluțiune dată de Casație, este de o aplicațiune generală; alta de natura contractului individual de muncă.

Față de importanța practică a deciziunii de mai sus, prin raport cu modul în care acele două probleme au fost deslegate de supremul for, am socotit necesar să ne oprim puțin asupra chestiunilor deduse în judecata Casației noastre.

1) Era vorba despre un contract cu durată nedeterminată; remunerația salariatului consta într'o cotă-parte din beneficiile întreprinderii unde salariatul presta serviciile sale.

După un interval oarecare, în cursul contractului, patronul și salariatul convin să se socotească pe trecut, pentru a stabili suma datorată de patron drept remunerație pe anii serviți până în acel moment, de către salariat.

Cu alte cuvinte, între părți intervine o operațiune de lichidare a unui drept de creanță pe care salariatul îl avea contra patronului, pe baza contractului de muncă.

Rezultatul acestei socoteli se consemnează în scrisoarea din 1 Ian. 1928, prin care patronul se recunoaște dator față de salariat cu o sumă de bani, reprezentând remunerația acestuia pe trecut.

Această lichidare de drepturi nu a avut nici un efect asupra soartei contractului care a continuat să fie executat fără întrerupere până la 1 Ian. 1931, când salariatul a fost concediat.

Prin acțiunea intentată de salariat patronului pe baza contractului de muncă, s'a pretins suma constatată prin scrisoarea de lichidare din 1 Ian. 1928, precum și o sumă reprezentând remunerația dela 1 Ian. 1928 până la 1 Ian. 1931, calculată pe baza aceluiași procent din beneficii.

Patronul a invocat prescripția de trei ani prevăzută de art. 73 l. c. de muncă, pe motivul că dela data de 1 Ian. 1928, când părțile s'au socotit, până la intentarea acțiunii, au trecut mai mult de 3 ani.

S'a replicat, pe bună dreptate, că art. 73 din l. c. de muncă, nu a făcut altceva decât să prelungească la 3 ani prescripția de 1 an a acțiunilor pentru plata salariului, reglementată înainte de intrarea în vigoare a legii din 5 Aprilie 1929, de art. 1904 c. c., rămânând nealterată dispozițiunea din art. 1905 al. 2 c. c. în puterea căreia, oridecâteori, în cazurile prevăzute de art. 1903 și 1904 c. c., se încheie între părți o socoteală cu privire la sumele datorate, prescripția scurtă din art. precedente, încetează de a curge.

Ori, motivul pentru care legiuitorul a edictat prescripțiuni de scurtă durată, în cazurile determinate de art. 1903 și 1904 c. c., a fost o prezumție de plată a datoriilor în caz când creditorul nu reclamă în scurt termen dela data exigibilității lor, sumele datorate, căci dată fiind natura specială a raporturilor juridice care dau naștere acelor drepturi de creanță, e de presupus că cei îndrituiți nu vor lăsa să treacă prea mult timp pentru a-și reclama drepturile lor.

Când însă aceste drepturi sunt recunoscute de datornic printr'un cont de lichidare, acea prezumție de plată nu mai operează, căci acel cont învederează tocmai contrariul și anume că sumele datorate nu s'au plătit și deci faptul că datornicul se recunoaște debitor cu o sumă de bani, certă și lichidă, exclude rațiunea aplicării unei prescripții de scurtă durată urmând prin urmare a se aplica prescripția de 3 ani sau de 10 ani, după natura civilă sau comercială a creanței.

În legătură cu problema soluționată de Casație, ne permitem să discutăm o chestiune de asemenea foarte importantă și anume care este efectul juridic al încheierii socotelilor despre care se ocupă art. 1905 al. 2 c. c. ?

Incontestabil că facerea socotelilor în cursul prescripției scurte reglementată de art. 1903 sau 1904, are de efect întreruperea acestei prescripții și începerea prescripției lungi; cu alte cuvinte, acest act material, încheierea socotelilor, pe lângă întreruperea prescripției scurte, mai are de efect și înlocuirea acestei prescripții cu aceea de drept comun, de o durată și natură juridică cu totul alta decât aceea despre care se ocupă art. 1903—1904 c. c. (1).

Dacă acesta este efectul dispozițiunii art. 1905 al. 2, indiscutabil că ne aflăm în fața unei novațiuni de creanță, datoria originară fiind substituită printr'o datorie civilă sau comercială ordinară (2).

Desigur însă că pentru producerea acestui efect novator, trebuie ca actul de recunoaștere a datoriei, să conțină suma datorată, obligația de plată să rezulte pur și simplu din acest act, fără ca pentru valorificarea ei în justiție să fie necesară utilizarea contractului primitiv.

O socoteală făcută cu anumite restricțiuni în ce privește cuantumul cifrei sau sub rezerva verificării raporturilor de drepturi și obligațiuni născute cu ocazia executării convențiunii primitive, nu e de natură să opereze novațiune, atât timp cât realizarea sumei datorate ar implica repunerea în discuțiune a acelei convențiuni.

În speța noastră, scrisoarea din 1 Ian. 1928, conținea o obligațiune precisă de plată din partea patronului, concretizată într'o cifră bine determinată. Această scrisoare a operat deci novațiune, obligațiunea de a plăti un salariu fiind înlocuită cu o obligațiune de a plăti pur și simplu o sumă de bani, pentru valorificarea căreia, cauza juridică care i-a dat naștere, devenea absolut indiferentă creditorului.

Însă, dacă creanța s'a novat, dreptul la salariu transformându-se într'un drept ordinar de creanță, mai avea salariatul dreptul să se prevaleze de legea contractelor de muncă în exercitarea acțiunii sale contra patronului ? De sigur că nu. Temeiul acțiunii sale nu mai era contractul de muncă, ci înscrisul patronului; în judecată nu aveau să fie deduse raporturile dintre patron și salariat isvorâte din executarea contractului, ci pur și simplu obligațiunea de plată a patronului materializată în acel înscris. Într'un asemenea proces întemeiat pe o recunoaștere scrisă a patronului, nu mai era vorba despre un salariat și un patron, ci despre un creditor și un debitor ordinar și deci acțiunea creditorului avea să fie încadrată în prevederile dreptului procedural comun și nu în dispozițiunile speciale ale legii contractelor de muncă.

Raporturile dintre salariat și patron, care ar fi putut da naștere unui litigiu, au fost complet rezolvate prin înscrisul constatator al sumei datorate salariatului; acest înscris ar fi putut să menționeze cauza juridică a datoriei, după cum ar fi putut foarte bine să fie o poliță sau o simplă chitanță fără nici un adaus, ceea ce pentru valorificarea creanței cuprinse într'un asemenea înscris, este cu totul inutil.

Iată considerațiunile pentru care problema soluționată de Casație, privită și sub acest aspect juridic, este de un interes practic netăgăduit.

(1) „On rentre dans le droit commun“ Planiol et Rippert Vol. 7; *Esmein* Nr. 1370 p. 700.

(2) *Capitant*, II p. 142.

2) Am spus că încheierea socotelilor, intervenită la 1 Ian. 1928, nu a însemnat întreruperea contractului de muncă căci aceste socoteli nu s'au făcut ca urmare a denunțării contractului sau a modificării lui ceea ce ar fi echivalat cu încheierea unui nou contract și deci ar fi părut logic ca odată cu pășirea la executarea noului contract, să se lichideze socotelile pe trecut.

Aceste socoteli au avut de scop pur și simplu stabilirea sumei pe care patronul o datora salariatului drept remunerație, până la acea dată; contractul a continuat fără întrerupere, salariatul prestând mai departe aceleași servicii în folosul patronului, fapte recunoscute de patron și constatate ca atare de tribunal.

Chestiunea pe care trebuia s'o rezolve instanța de fond, era aceea a remunerației la care avea dreptul salariatul dela 1 Ian. 1928 până la finele lui Decembrie 1930, când contractul a fost denunțat de patron.

Salariatul și-a formulat pretențiile sale la remunerație pe această perioadă de timp, bazându-se pe aceiași cotă de 30 la sută din beneficii, pe care patronul a avut-o în vedere cu ocazia socotelilor încheiate la 1 Dec. 1928, deoarece, pe temeiul principiului fundamental în materie de contracte cu termen nedeterminat, că atâta timp cât nu se face dovada că în cursul executării unui asemenea contract, a intervenit o modificare a condițiilor lui, se presupune până la proba contrarie, că acest contract a continuat în aceleași condițiuni.

Tribunalul înlăturând acest principiu logic, juridic și compatibil cu natura și cerințele contractelor fără termen, a căror executare se presupune, în mod necesar, continuă, admite o teză cu totul opusă și anume pune în sarcina salariatului obligațiunea de a dovedi salariul cuvenit lui după 1 Ian. 1928.

În ce privește remunerația cuvenită pe timpul dinainte de 1 Ian. 1928, dovada era făcută cu scrisoarea patronului din 1 Ian. 1928, ca și cu nota de socoteli, ambele emenate dela patron și din care rezultă cu prisosință elementele componente ale salariului datorat recurentului.

Așa fiind, indiscutabil că numai printr'o eroare gravă de fapt tribunalul a putut respinge ca nedovedită pretenția reclamantului la salariul cuvenit pe timpul dela 1 Ian. 1928 până la finele lui Decembrie 1930, afirmând că reclamantul nu a dovedit cuantumul salariului său pe timpul anterior datei de 1 Ian. 1928 și că în tot cazul, nu se face dovada că pentru anii următori, s'a menținut același salariu.

Cu alte cuvinte, chiar dacă s'ar admite că pentru epoca dinainte de 1 Ian. 1928, salariatul ar fi dovedit salariul la care avea dreptul, el nu putea pretinde același salariu pentru epoca următoare,

decât numai făcând dovada menținerii aceleiași salariu și pe viitor.

Teza aceasta este completamente eronată din punct de vedere juridic căci a pune în sarcina salariatului o asemenea probă, înseamnă a denatura fundamentul juridic al contractului de muncă în genere, care prin natura lui e un contract continuu.

Două sunt ipotezele în care părților contractante le-ar incumba obligațiunea probei pretinse de tribunal și anume:

a) Când salariatul ar pretinde că în cursul contractului s'au schimbat unele condițiuni în favoarea sa sau b) când patronul ar fi acela care ar pretinde că a convenit cu salariatul la modificarea unor clauze în favoarea sa: de ex. majorarea salariului în primul caz, reducerea lui în ultimul caz.

Intrucât salariul este de esența contractului de muncă, modificarea lui echivalează cu încheierea altui contract; acest nou contract trebuie dovedit de partea în favoarea căreia s'a făcut această modificare și de care înțelege să se prevaleze față de cealaltă parte: salariatul în caz de majorare a salariului, patronul în caz de reducere.

Dar nu numai în cazul când este vorba de o modificare a unei condițiuni esențiale, proba modificării incumbă aceluia care o invoacă, ci și când este în discuțiune o modificare a unei clauze sau condițiuni secundare, fără a atrage prin urmare desființarea contractului primitiv, partea care invoacă beneficiul acestei modificări, trebuie să facă dovada ei.

În speță, salariatul nu a susținut modificarea salariului în perioada a doua și anume majorarea acestui salariu, ci s'a mărginit să pretindă același salariu ca în prima perioadă, ceea ce înseamnă că odată dovedit cuantumul salariului cuvenit în perioada anterioară încheierii socotelilor, din punct de vedere al probelor, era suficientă afirmațiunea lui că în anii următori a avut același salariu, pentruca tribunalul să i-l acorde, afară dacă patronul ar fi dovedit că acest salariu a fost redus de comun acord.

În cazul examinat de tribunal, patronul nu a pretins o asemenea reducere a salariului, ci a pretins salariatului să probeze că salariul s'a menținut la același nivel și după 1 Ian. 1928.

Acest punct de vedere a fost împărtășit și de tribunal, ceea ce constituie o gravă erezie juridică în materia contractelor de muncă. Casația pune la punct principiul de drept de mai sus, în conformitate cu exigențele și natura juridică a contractului de muncă așa cum a fost statornicit de practică și de legiuitor.

E. CRISTOFORIANU.

Avocat

INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. III

Audiența dela 17 Noembrie 1933

Prezidenția d-lui: D. G. LUPU Prezident

Soc. Zimmer et comp. cu Uniunea Tehnică Română și a.

Decizia n. 1950. Dosar n. 1310/933

Vânzare comercială. Contract încheiat în țară între un român și un strein cu reprezentant în țară. Competința tribunalelor române, conform principiului *forum contractus*. Art. 897 c. com.

Potrivit art. 897 c. com. la litigiile născute din contractele încheiate în România între streini sau între un strein și un român, competența este fixată în raport cu contractul, în rem, nu în personam, astfel că un contract odată încheiat în România poartă în sine în mod virtual și competența instanțelor române de judecată.

Astfel fiind, abrogarea art. 13 din codul civil rămâne fără urmare în această materie a competenței în litigiul comercial.

Curtea.

Asupra recursului de față:

Având în vedere că din deciziunea Curtii de apel București, s. IV, cu nr. 18 din 25 Ianuarie 1933, rezultă că Societatea Zimmer et Comp. a chemat în judecată înaintea tribunalului Ilfov, pe Societatea Junkers Motorenbau g. m. b. H. din Dessau-Germania și pe Uniunea Tehnică Română, cerând a se declara reziliat contractul privitor la vânzarea unui motor Diesel Typ e H. K. 200, a se restitui partea din preț plătit și a se declara nule tratele în valoare de 7000 Rmk emise în contul acestei vânzări;

Că prin sentința cu nr. 1438/932, tribunalul Ilfov a admis incidentul de incompetență propus de Societatea Junkers Motorenbau de a nu fi judecată de instanțele române, incident bazat pe art. 54 din legea pentru dobândirea cetățeniei române din 1924, prin care art. 13 c. civ. a fost abrogat;

Că tribunalul a disjuns acțiunea privind Societatea Junkers Motorenbau pe care a respins-o ca greșit îndreptată, de acțiunea privitoare pe Societatea Uniunea Tehnică Română, pe care a repus-o pe rol spre soluționare;

Că reclamanta făcând apel, Curtea de apel și-a însușit motivarea tribunalului din sentința apelată și l-a respins, arătând că art. 13 din codul civil fiind abrogat, prin art. 54 din legea pentru dobândirea naționalității române, intimata societate străină cu domiciliul în Germania nu mai poate fi chemată în judecată înaintea instanțelor române, iar art. 897 c. com. invocat de apelantă ca fiind determinant în stabilirea competenței instanțelor române, a fost îndepărtat pe considerațiunea că acest text nu-și are aplicațiunea în speță, pe baza principiului teritorialității legilor;

În contra deciziei menționate societatea Zimmer et Comp. a făcut prezentul recurs, susținut pe două motive;

Având în vedere motivul I de casare astfel formulat:

A. Violarea art. 897 c. com. exces de putere, omisiune esențială, nemotivare.

Am chemat în judecata tribunalului comercial Ilfov pe societatea Junkers Motorenbau cu sediul în Germania și societatea An. Uniunea Tehnică Română cu sediul în București pentru a obține rezilierea unei convențiuni de vânzare a

unui motor și daune pentru prejudiciul suferit. Acest motor a fost comandat în București, livrat și plătit tot aici, însă nu a fost corespunzător sub nici un raport și neputând fi utilizat zace în părăsire în fabrica noastră.

Pârta soc. Junkers a opus la prima instanță excepțiunea de necompetință a tribunalelor române survenită în urma abrogării art. 13 c. civil. Am susținut atât în fața primei instanțe cât și înaintea Curtii de apel că făcând abstracție de inadvertența abrogării textului din codul civil, procesul intentat de noi este comercial și deci competența trebuie judecată în raport cu procedura comercială iar nu cu cea civilă. Iar această competență este a instanțelor române potrivit art. 897 c. com. fiind că în București s'a comandat motorul deci s'a încheiat convenția și tot aici s'a livrat motorul și s'a efectuat plata, — fapte care nu au fost contestate în nici un moment de către partea adversă.

Prima instanță menționează că am invocat art. 897 c. com. sediul procedurii comerciale în materie de intentare a acțiunilor însă omite cu desăvârșire să se pronunțe asupra acestui punct. Curtea de apel binevoind a lua în considerare textul invocat de noi respinge apărarea noastră prin următoarea fracțiune de considerent, că în ceea ce privește motivul bazat pe dispozițiunile art. 897 c. com. acest motiv este asemenea nefondat întrucât acest text din cauza principiului teritorialității legilor nu-și are aplicația în speță.

Judecând astfel, Curtea de apel violează art. 897 c. com. și comite o omisiune esențială. Într'adevăr am arătat oral și în scris că art. 897 c. com. nu distinge între români și streini. Uzuri comerciale îndelungate și o tradiție multiseculară au fost transpuse în acest text care își are obârșia în art. 420 proc. civ. franceză. Ori pentru a se putea interpreta în spiritul său adevărat acest text de lege trebuia ținut în seamă că ideea dela care s'a pornit pentru stabilirea forului de judecată în materie comercială nu a fost *forum rei ci forum contractus* și aceasta indiferent de domiciliul sau de naționalitatea părților.

Curtea de apel omite cu desăvârșire să se pronunțe asupra acestor susțineri formulate de noi și această omisiune este esențială pentru că dacă le-ar fi examinat ar fi ajuns la convingerea că nu se pot introduce distincțiunile acolo unde ele nu există și numai astfel prin exces de putere violând și litera și spiritul art. 897 c. com. a putut face mai rea situațiunea românului decât cea a străinului, care poate chema în judecată pe un alt străin chiar nedomiciliat în țară atunci când contractează aci.

B. Dar considerentele pe care ni le oferă Curtea echivalează și cu o desăvârșită lipsă de motivare. Într'adevăr atunci când Curtea afirmă că art. 897 c. com. nu-și are aplicațiunea în speță din cauza principiului teritorialității legilor ea nu spune propriu zis nimic. Acest principiu de aplicațiune generală înseamnă că legea unei țări nu-și are aplicațiunea — și aci sunt excepțiuni — dincolo de frontierele ei legale. Atât și nimic mai mult. Ori noi nu am susținut că art. 897 c. com. trebuie aplicat în Germania și unui german — ceea ce este cu totul altceva — care a contractat în țară, care are aci un reprezentant și care trebuie să se supue legilor — de fond sau de procedură — ale țării în care a venit să contracteze.

Am fi înțeles ca — bine sau rău — Curtea de apel să motiveze de ce art. 897 c. com. nu este aplicabil unui străin care contractează în România; dar atunci când considerentul Curtii motivează ceea ce nu trebuie să fie motivat pentru că nu avea nicio legătură cu chestiunea judecării ei, acest lucru echivalează cu înlăturarea complect nemotivată a susținerilor noastre trase din art. 897 c. com. potrivit căruia am cerut ca procesul să fie judecat de instanțele românești.

Având în vedere că prin acest motiv recurenta se plânge de violarea art. 897 c. com., exces de putere, omisiune esențială și nemotivare:

Recurenta susține prin acest motiv că art. 897 c. com. corespunzător art. 420 proc. civ. fr. consacră competența în materie comercială, după principiul *forum contractus* iar nu *forum rei* ca în dreptul comun indiferent de naționalitatea părților; că potrivit acestui text, care trebuie interpretat prin lumina tradiției, nu se poate concepe că legiuitorul a putut face mai rea situațiunea românului decât a străinului, care poate chema în judecată pe un alt străin, nedomiciliat în țară, atunci când contractează aci:

Că motivarea Curții, după care art. 897 c. com. nu-și are aplicațiunea din cauza principiului teritorialității, echivalează cu o nemotivare, întrucât, problema care se pune nu este aceasta, ci, dacă art. 897 c. com. se aplică sau nu unui german care a contractat în țară, care are aici un reprezentant și care trebuia să se supue legilor de fond sau de procedură ale țării în care a venit să contracteze;

Considerând că art. 897 c. com. corespunzător art. 420 proc. civilă franceză, fixează competența instanțelor în rezolvirea litigiilor comerciale:

Că potrivit acestui text competența este fixată la alegerea reclamantului, în afară de cea de drept comun, la tribunalul locului unde s'a încheiat convențiunea, unde se face executarea, sau la tribunalul unde s'a stipulat a se face plata;

Că în afară de competența stabilită după principiul *forum rei* în litigiile de natură comercială, legiuitorul român, urmând pe cel francez a admis și competența având drept criteriu *forum contractus*;

Că principiul *forum contractus* consacrat de legiuitorul francez în fixarea competenței în materie comercială, este de aplicațiune mult mai veche și anterioară procedurii civile franceze iar în cadrul acestui principiu competența instanțelor franceze era stabilită fără considerațiune la naționalitatea contractantului;

Că derogarea dela regula de competență de drept comun, *actor sequitur forum rei*, este rezultatul unei lungi evoluțiuni, determinată de necesitățile comerțului internațional, derogare care privește cu egală îndreptă țire atât pe străin cât și pe naționalul locului, unde s'a stipulat executarea contractului său efectuarea plății;

Că potrivit unei vechi tradițiuni în această materie și în cadrul textelor menționate, urmează a se decide că străinul, care contractează în România cu un român, atrage pentru rezolvarea eventualelor conflicte din executarea obligațiilor de natură comercială competența instanțelor române;

Că aplicarea criteriilor de competență fixate de art. 897 c. com. român, la litigiile născute din contractele încheiate în România între străini sau între un străin și un român nu vine în atingere cu principiul teritorialității legilor, întrucât o asemenea competență este fixată în raport cu contractul, *in rem*, nu *in personam*, în raport cu persoana contractantului, astfel că un contract odată încheiat în România, poartă în sine în mod virtual și competența instanțelor de judecată; că fără urmare rămâne în această materie de competență în litigii comerciale și abrogarea art. 13 c. civ. față de considerațiunile arătate mai sus;

Că aceasta fiind interpretarea ce urmează a se da textului art. 897 c. com. și cum Curtea de fond a judecat și hotărât altfel, motivul de recurs se privește ca fondat și urmează a se admite, iar deciziunea Curții de apel a se casă, fără a se mai examina și temeiul motivului II de recurs.

Văzând cererea de cheltueli de judecată și apreciind.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. V

Audiența dela 6 Iulie 1932

Preșidenția d-lui M. POSSA, consilier

Herman Golden cu Banca Bercovitz

Decizia comercială n. 136. Dos. 1214/932

Incheeri date pe cale grațioasă. Autoritate de lucru judecat. Schimbarea împrejurărilor de fapt. Revenire. Concordat preventiv. Comisia de creditori. Compunerea ei dintr'un număr cu soț. Admisibilitate. Rolul tribunalului în materie de concordat preventiv. Art. 41 alin. 5 leg. concord. preventiv.

1. — *Incheerile, chiar date pe cale grațioasă, au pentru instanța care le-a dat autoritate de lucru judecat în sensul că ea nu poate reveni asupra lor atâta timp cât împrejurările de fapt nu suferă vre-o schimbare, căci altfel ar însemna ca soluțiile date pe această cale să nu se mai poată bucura de autoritatea unei soluțiuni bine date și să înceteze a mai exista siguranța în incheerile judecătorești, din moment ce, fără motiv, s'ar putea reveni asupra lor.*

2. — *Dacă instanțele judecătorești pot reveni asupra incheerilor lor date pe cale grațioasă, când împrejurările de fapt schimbându-se se impune o altă soluțiune, ele nu pot să revină, însă asupra incheerilor date sub cuvânt că cu greșit când au dat prima soluțiune, căci în cazul acesta nu ar mai exista nici o considerațiune pentru soluțiunile instanțelor judecătorești și nici o siguranță în ce privește stabilitatea lor.*

3. — *Este în căderea tribunalului ca, nentru un mai eficace control al operațiunilor unui comerciant aflat în concordat, la cererea ulterioară a unui număr de creditori, să numească în comisiunea de supraveghere a operațiunilor acestuia o nouă persoană, în afară de cele numite cu ocazia omologărei concordatului.*

4. — *Intrucât, potrivit art. 41 alin. 5, din legea concordatului preventiv, rolul comisiunii este limitat la supravegherea în tot timpul executării concordatului a conduitei comerciantului și a stricteii aducerii la îndeplinire a tuturor clauzelor contractuale, referind tribunalului pentru fiecare caz de neîndeplinire, care acesta este cel care hotărăște, faptul că în relatarea observațiunilor ei, comisiunea de creditori ar fi divizată în două părți care ar întruni un număr egal de voturi, nu aduce nici o stânjenire mersului operațiunilor societății aflate în concordat.*

S'au ascultat d-nii avocați Traian Alexandrescu și C. I. Vasilescu din partea apelantului și Marcel Vitzu din partea intimetei:

Curtea,

Asupra apelului făcut, prin petițiunea înreg. la nr. 6128

din 25 Mai 1932, de către Herman Golden, domiciliat în București, strada Viitor 51, în contra jurnalului cu nr. 11.584 din 27 Aprilie 1932 al tribunalului Ilfov s. I-a com., prin care revenindu-se asupra jurnalului cu nr. 11.565 din 26 Aprilie 1932 al aceluiași tribunal, i s'a respins cererea apelantului de a fi numit în Comisiunea de supraveghere a concordatului preventiv al Băncii Bereovitz, cerere care prin jurnalul asupra căruia se revenea, îi fusese admisă;

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile părților;

Având în vedere că intimata cere, în prealabil, respingerea apelului ca rău introdus întrucât el trebuia îndreptat la instanța din care face parte prezidentul care a pronunțat jurnalul apelat;

Considerând că întrucât, în speță, se constată că este vorba de apelarea unui jurnal, iar nu a unei ordonanțe prezidențiale, dat de tribunal în primă instanță, apelul bine a fost introdus la această Curte, din circumscripția căreia face parte tribunalul a cărei sentință a fost apelată, incidentul urmând astfel să fie respins;

Având în vedere că apelantul cere reformarea jurnalului apelat, întrucât din moment ce îi fusese admisă cererea prin jurnalul cu nr. 11.565 din 26 Aprilie 1932, tribunalul nu mai putea reveni a doua zi asupra jurnalului său anterior, părți nemulțumite rămânându-i deschisă calea apelului în contra aceluși jurnal, iar nu seizarea tribunalului pentru a se pronunța din nou asupra a ceea ce el soluționase într'un anumit fel;

Considerând că încheierile, chiar date pe cale grațioasă, au pentru instanța care le-a dat, autoritate de lucru judecat, în sensul că ea nu poate reveni asupra lor atâta timp cât împrejurările de fapt nu suferă vre-o schimbare, căci altfel ar însemna ca soluțiile date pe această cale, să nu se mai poată bucura de autoritatea unei soluțiuni bine date și să înceteze a mai exista siguranța în încheierile judecătorești, din moment ce, fără motiv, s'ar putea reveni asupra lor;

Că, dacă instanțele judecătorești pot reveni asupra încheierilor date pe cale grațioasă, când împrejurările de fapt schimbându-se, se impune o altă soluțiune, ele nu pot să revină, însă, asupra încheierilor date sub cuvânt că au greșit când au dat prima soluțiune, căci în cazul acesta nu ar mai exista nici o considerațiune pentru soluțiunile instanțelor judecătorești și nici o siguranță în ce privește stabilitatea lor;

Că, întrucât, în speță, tribunalul, după cum o mărturisește în considerentele încheerii sale, revine asupra primei soluțiuni, sub cuvânt că, cu ocazia dărei ei, a fost indus în eroare, iar nu pentru că împrejurările de fapt ar fi fost a doua zi altele decât în ziua anterioară, motivând o altă soluțiune, el nu putea reveni asupra încheerii sale anterioare, erorile, fie ele de drept, fie ele de fapt, neîndreptățind instanța să revină asupra soluțiilor date, ci numai schimbarea împrejurărilor față cu cele existente în momentul dărei încheierilor lor;

Că astfel fiind, motivul de apel este fondat și apelul caută să fie admis;

Că, în ce privește susținerea intimătei Banca Bereovitz că, din moment ce apelantului Herman Golden i se respinsese de Curtea de apel din București s. III-a apelul introdus de dânsul în contra sentinței de omologarea concordatului, prin care cerea numirea sa în comisia de creditori, el nu mai putea reveni cu o nouă cerere de a fi numit în comisia de supraveghere a operațiunilor concordatului preventiv al intimătei, întrucât pe de o parte intimata nu a uzat de calea apelului în contra încheerii tribunalului din 26 Aprilie 1932, prin care admitându-i cererea, îl numea în comisia de cre-

ditori pe apelantul Herman Golden, iar pe de alta întrucât era în căderea tribunalului sub a cărui supraveghere urmează să se aducă la îndeplinire condițiunile concordatului, că, după cum se arată în considerentele aceluși jurnal, față cu nevoile noui simțite, pentru un mai eficace control al operațiunilor intimătei, aflată în concordat, la cererea ulterioară a unui număr de creditori, să numească în comisiunea de supraveghere a operațiunilor intimătei și pe apelant, obiecțiunea ridicată de intimată, urmează să fie privită ca nefondată;

Că, în ce privește obiecțiunea ridicată de intimată că, prin numirea apelantului în comisia de creditori, numărul acestora urcându-se la șase, o cifră cu soț, nu ar mai fi posibilă luarea unei hotărâri de către aceștia, în cazul când voturile lor ar fi împărțite în mod egal, ar împiedica operațiunile intimătei, întrucât, potrivit art. 41, alin. 5 din legea concordatului preventiv, rolul comisiunii este limitat la supravegherea în tot timpul executării concordatului a conduitei comerciantului și a stricteți aducerii la îndeplinire a tuturor clauzelor contractuale, referind tribunalului pentru fiecare caz de neîndeplinire, care acesta este cel care hotărăște, faptul că în relatarea observațiunilor și comisiunea de creditori ar fi divizată în două părți care ar întruni un număr egal de voturi, nu aduce nici o stânjenire mersului operațiunilor societății aflate în concordat;

Că, astfel fiind, nici această obiecțiune a intimătei nu este de natură a schimba soluțiunea de mai sus.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier Ștefan P. Mihăileanu, Curtea admite apelul, etc.

(ss) M. Possa, Ștefan P. Mihăileanu, Traian Orleanu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BRĂILA S. II-a

Audiența din 14 Martie 1934

George Portolo cu Eleni Carandino

Ordonanța n. 2740. Dos. n. 2242/981

Ordonanță prezidențială. Remorchere. Sechestrarea lor în mod asigurător. Cerere de a se autoriza libera lor navigațiune în apele românești. Condițiuni. Urgență. Admisibilitate. Art. 66 bis și 613 proc. civ., art. 913 cod. com.

Potrivit art. 613 proc. civ., sechestrul asigurător este o măsură de precauțiune la dispozițiunea creditorului, chiar fără act executoriu, prin care se pun sub supravegherea justiției anumite lucruri mobile în scop de a împiedica pe debitor și posesorul lor de a le înstreina, rămânând adică lovite de indisponibilitate, fără ca proprietarul să-și piardă dreptul de folosință asupra lor.

În atari condițiuni și dat fiind că atunci când este vorba de sechestrarea definitivă a unui vas, în vederea unei vânzări silite, debitorul este în drept, potrivit art. 913 cod. com., să ceară autorizarea de navigare a vaselor sechestrate, a fortiori el trebuie să aibă acest drept când vasele au fost sechestrate numai în mod asigurător, bine înțeles însă, sub condițiunea ca ele să fie asigurate, de oarece prin punerea lor în circulație ele devin mai expuse incendiului și abordajului, — iar în ce privește urgența admiterii cererii pe calea excepțională a référé-ului, ea există în speță întrucât navigațiunea pe Dunăre fiind deschisă, orice întârziere constituie pentru reclamant o pierdere a dreptului său de folosință a vaselor sale.

S'au ascultat d. avocat Radu Petrescu din partea reclamantului și d. avocat N. Niculescu din partea părții;

Noi, Președintele Tribunalului,

În urma deliberărilor avute asupra cererii de Ordonanță Prezidențială făcută de Gheorghe Portolo, prin petiția înreg. la nr. 4756 din 1934, prin care cere a i se autoriza libera navigație a remorcherilor „Dionisia” și „Georgica” ce i-au fost sechestrate în mod asigurator prin jurnalul tribunalului Brăila s. II-a nr. 1199 din 1934, după cererea Elenci Carandino;

Având în vedere că, în conformitate cu art. 66 bis proc. civ., prezidentul tribunalului are căderea a se pronunța în mod provizoriu pe cale de Ordonanță prezidențială, în cazuri grabnice, asupra cererilor privitoare la păstrarea unui drept care s'ar păgubi prin vre-o întârziere;

Că, doctrina și jurisprudența sunt constante în a admite că prezidentul tribunalului sesizat fiind cu o atare cerere este autorizat, — fără ca prin aceasta să prejudicie fondul procesului, — de a face un examen sumar al afacerii, pentru a vedea în favoarea căreia din părțile litigante există aparențele unei situații juridice legale;

Având în vedere că în speță, reclamantul G. Portolo a cerut dreptul de liberă navigație în apele românești pentru remorcherile sale „Dionisia” și „Georgica” ce au fost sechestrate în mod asigurator prin jurnalul tribunalului Brăila s. II-a, nr. 1199 din 6 Febr. 1934, după cererea părții Elena Carandino;

Având în vedere că sechestrul asigurator prevăzut de art. 615 proc. civ., este o măsură de precauție la dispoziția creditorului, chiar fără act executoriu, prin care se pun sub supravegherea justiției anumite lucruri mobile în scop de a împiedica pe debitor și posesorul lor de a le înstreina;

Că, prin urmare, prin aplicarea unui sechestrului asigurator asupra unui lucru mobil, acel bun rămâne lovit de indisponibilitate, fără ca proprietarul să-și piardă dreptul de folosință asupra lui;

Deci, în afară de faptul că nici un text de lege nu interzice debitorului dreptul de a se folosi de lucrurile ce i-au fost sechestrate, dar art. 915 din cod. com., prevede chiar textual, în caz de urmărirea și sechestrarea definitivă a vaselor, dreptul debitorului de a cere autorizarea tribunalului pentru ca vasele sechestrate să facă una sau mai multe călătorii. Prin urmare, dacă atunci când este vorba de sechestrarea definitivă a unui vas, în vederea unei vânzări silite, debitorul este în drept să ceară autorizarea de navigare a vaselor sechestrate, a fortiori el trebuie să aibă acest drept când vasele au fost sechestrate numai în mod asigurator;

Că, prin urmare, cererea reclamantului de a se autoriza libera navigație a remorcherelor sale „Dionisia” și „Georgica” în apele românești, prezintă aparența unei situații juridice legale în favoarea lui;

Obiecțiunile părții că prin această autorizare s'ar mări insolabilitatea debitorului, nu este fondată, fiind evident că vasele rămânând mai departe sub supravegherea justiției, ele nu vor putea fi înstreinate și vor rămâne sub aceleași măsuri de siguranță ca mai înainte.

În afară de aceasta, din moment ce autorizarea navigației se dă numai în apele românești, situație de care trebuie să fie încunoștințată Căpitania portului, nu se poate vedea cum ar putea ca cele două remorchere să dispară sau să poată fi înstreinate;

Dar, prin autorizarea navigării celor două remorchere, este evident că reclamantul va putea realiza beneficii care îi vor spori solvabilitatea, așa că această măsură, departe de a aduce vre-un prejudiciu părții, trebuie considerată din contra ca fiind în favoarea ei;

De aceea, opunerea părții de a se încuviința navigarea remorcherelor apare ca fiind făcută numai din spirit de șicană și ca un mijloc de constrângere asupra reclamantului;

Având în vedere că urgența cerută de art. 66 bis pr. civ., singura care justifică luarea unei măsuri pe calea excepțională a référé-ului, există în speță, de oarece navigația pe Dunăre fiind deschisă, orice întârziere constituie pentru reclamant o pierdere a dreptului său de folosință a celor două remorchere;

Având în vedere că asigurarea remorcherelor „Dionisia” și „Georgica” a expirat pentru primul la data de 20 Martie 1935, iar pentru cel de-al 2-lea, la 5 Sept. 1935;

Că remorcherile urmând să fie puse în circulație, ele devin mai expuse incendiului și abordașului, așa că este necesar ca autorizarea de navigare să fie acordată numai cu condiția ca remorcherele „Dionisia” și „Georgica” să fie asigurate de reclamant în aceleași condițiuni ca mai înainte;

Că așa fiind, cererea de Ordonanță prezidențială pentru autorizarea navigării remorcherelor „Dionisia” și „Georgica” în apele românești este fondată și urmează să fie admisă;

Pentru aceste motive, redactate de noi, P. Mociulski, jude de ședință, cu grad de președinte,

În numele legii,

Ordonăm:

Admitem cererea făcută cu petiția înreg. la nr. 4756 din 1934, de către G. Portolo, armator din Brăila, str. G-ral Praporgescu nr. 16 și în consecință, autorizăm pe numitul de a naviga cu remorcherele pe Dunăre numai în apele românești, între Turnul Severin și Sulina, cu condițiunea ca numitul să-și asigure acele două remorchere la una din societățile de asigurare în condițiunile prevăzute de polițele de asigurare nr. 2299 și 2160 din 1932 ale soc. Steaua României, dela dosar.

Prezenta Ordonanță se va transcrie în registrele Căpitaniei portului Brăila și va fi adnotată pe actele de naționalitate ale vasului, la stăruința părții interesate. Cu apel. Dată și citită în Camera de consiliu azi 14 Martie, 1934.

Președinte (ss) *Paul Mociulski.*

NOTA. — O frumoasă afirmare jurisprudențială asupra unor texte de legi susceptibile de interpretări cu consecințe practice diametral opuse.

1. — Într'un concurs de proceduri sumare și rapide putem prefera aceea generală (référé-ul), unei alta specială?

Nici un inconvenient în alegerea reclamantului, cât timp o prohibițiune formală legală nu-l stânjenește. *Quod non est lege prohibitum, intellegitur concessum.*

Deși art. 66 bis pr. civ. ca și expunerea de motive din 1900, care-l însoțea, erau cu totul generale, Ministrul Justiției, cu ocazia discuțiilor lor din Senat, răspunde unei întrebări incidentale, nu de principii, că sequestrele judiciare nu sunt cuprinse în cadrul art. 66 bis, fiind reglementate numai de art. 615 pr. civ., *care o spune categoric.* Discuțiunea se naște de la prima citire a art. 615 pr. civ., mai puțin ferm decât afirmația ministrului.

Chiar dacă aceasta va fi fost intenția legiuitorului, ea nu putea să prevaleze principiilor generale juridice și textelor legale.

Singura condiție rămâne aceea „a păstrării unui drept primejduit prin întârziere” sau „înlăturarea

pedicilor ivite îndeplinirii unui titlu executor" la care se adaugă competența președintelui.

Instanțele de fond au împărțit acest mod de a vedea. Direct sau ocolit. Astfel unele au numit prin Ordonanță prezidențială custozii sau administratori, cu puteri și atribuții de sequestru judiciar (1). Altele, în afară de elementele esențiale ale art. 66 bis. au condiționat, cu mai multă dreptate, admiterea sequestrului judiciar prin Ordonanță, de existența unei alte cereri principale cu acelaș scop, limitând efectele vremelnice ale Ordonanței până la soluționarea cererii principale de sequestru judiciar, singura cu caracter de stabilitate (2).

Înalta Curte de Casație, insensibilă nevoilor care au atras Ordonanțele, s'a arătat refractară acestui mod de a vedea, fără a avea grija să legitimizeze convingător jurisprudența ei (3).

Răspunsul ministrului Disescu în Senat a fost luat cu titlu de exemplificare, căutându-se să se extindă un principiu indus, la cazuri asemănătoare. Scotim tentația hazardată. În afară de motivele sus arătate, excepțiile fiind de strictă interpretare.

În general jurisprudența și doctrina au admis în toate cazurile urgente încuviințarea măsurilor provizorii și conservatorii (4).

2. — Se poate suspenda sau reveni asupra efectelor unei hotărâri sau încheieri pe calea référé-ului?

S'ar părea că nu (5). Când legea a încuviințat acest lucru, a spus-o express (art. 42 l. acc. jud.). Completul poate să-și verifice președintele, într'un eventual apel, dar prezidentul nu poate contrazice un complet.

Practic posibilitatea este rară. După darea hotărârii instanța se desesizează de afacere, iar președintele competente în référé face parte dintr'un complet care va cenzura hotărârea primei instanțe, deciziunea putând-o anticipa, fără să prejudice fondul, având puterile instanței din care face parte.

În speța de mai sus, discuția era superfluă. Se ceruse libera navigație a vaselor, ceea ce întărea ideea sequestrului asigurător încuviințat și nu o negă.

3. — Sequestrul asigurător nu ridică debitorului proprietatea mobilelor sechestrate. El rămâne cu toate atribuțiile dreptului său de proprietar, minus aceea de a abuză, adică poate să folosească și să culeagă fructele bunurilor sechestrate (6). Înstreținându-le chair, el nu dispune de lucrurile altuia, iar transmiterea proprietății este validă, exclus fiind

concertul fraudulos, — debitorul rămânând răspunzător civil sau chiar penal (7).

Pentru că prin această instituțiune juridică a sequestrului asigurător se caută a se fixa patrimoniul debitorului, — gajul creditorilor — și a evita distragerea într'o urmărire iminentă a lucrurilor mobile, nu și a fructelor sau veniturilor acestor mobile.

Și aceasta prin amenințări corecționale. Greșit deci se vorbește în mod absolut despre o imobilizare a bunurilor sau despre o indisponibilitate a patrimoniului debitorului, atâta timp cât înstrinările consimțite de el valorează, iar foloasele îi aparțin în toate cazurile.

Chiar excepțional, când se aplică sigilii, ele trebuie astfel așezate încât să nu împiedice folosința lucrurilor sechestrate (art. 618, 418 pr. civ., 39 reg. port. și circ. minist.). Cu atât mai mult custozii nu vor putea sustrage folosința proprietarilor, ei fiind însărcinați numai cu paza lucrurilor (art. 418 pr. civ.).

Deci până la definitivă expropriere, debitorul rămâne proprietar întreg al lucrurilor sechestrate bucurându-se de folosința lor și percepând fructele, *salva rerum substantia*.

În Franța trebuie remarcată diferența textelor legale (8). Art. 603 și 604 pr. civ. fr.: „Custodele nu poate să se servească de lucrurile sechestrate, să le închirieze sau împrumute, sub pedeapsa de a fi privat de cheltuielile pazei și de daune interese. la plata cărora el va fi constrâns corporal”. „Dacă lucrurile sechestrate au produs oarecari foloase sau venituri, el este ținut să dea socoteală, sub aceeași pedeapsă”. Constrângerea corporală în materie civilă, comercială și contra streinilor, fiind abolită prin legea din 22 Iulie 1867, custodele nu mai este pasibil de această măsură de coercițiune, decât dacă s'a pronunțat contra lui o condamnatiune penală (9).

Custozii vor putea fi numiți debitorii sechestrați, cu asentimentul lor și al creditorului (art. 598 pr. civ. fr.).

Cum penal nu se pedepsește nerespectarea dispozițiilor susamintite ci numai distrugerea sau deturnarea chiar încercată a lucrurilor încredințate pazei sale art. 400 c. pen. fr.) sau abuzul de încredere în dauna *proprietarilor*, posesorilor sau detentorilor (art. 408), iar civil debitorul care nu este custode, nu i se interzice folosirea obiectelor sechestrate, consecințele sunt aceleași.

Nu se ridică deci proprietatea lucrurilor sechestrate ci facultatea de a dispune de ele în prejudiciul creditorilor (10). Uzul rămâne proprietarului, ca și venitul și fructele obiectelor sechestrate, dacă nu s'a făcut vre-o urmărire specială (11).

Debitorul nu poate să înstreineze bunurile sechestrate, în dauna creditorilor, sau să le pună în gaj (12). Nu poate în principiu, nici să le împrumute sau închirieze decât în cazul când este vorba de mobile destinate închierii și dacă a fost numit el custode.

7) Nota d-lui *Al. Velescu*, în P. R. I, pag. 301, 1922, citat și P. R. II, pg. 54, 1925 în nota d-lui *G. Iuliu*.

8) Vezi *Dall. prat.* 1925, *Saisies cons. et exécutions*.

9) *D. P.* 67. 4. 75.

10) *Garsonnet*, IV, par. 1529; *Glasson*, II, pg. 262.

11) Contra: *Cuche* nr. 59. Facultatea de a se folosi de obiectele sechestrate dispăre din momentul sequestrului.

12) *Glasson et Colmet Daage*, II, nr. 1207, pg. 295.

1) Contra; Cas. III, dec. 1088 din 2 Iulie 1930, *Jurisprudența Generală*, sp. 1314/930.

2) Trib. Ilfov, II com., Ord. 8280/926, *Jurispr. Generală*, sp. 1469/926; Trib. Covurlui 12 Febr. 1929, *Curierul Judiciar* 17, 269/929; Trib. Ilfov, I com. 288/930, *Jurispr. Generală*, sp. 442/930.

3) Cas. III, 15 Dec. 1927, *Jurispr. Generală*, sp. 558/928; Cas. III, 1088, 2 Iulie 1930, citată supra.

4) *Petre Vasilescu*, Camera de consiliu, pg. 255.

5) Trib. Gorj, 29 Sept. 1907, *Curierul Judiciar* 32/908, vezi și trib. Botoșani, Ord. prez. 4857/926 în *Jurispr. Generală*, sp. 1892/926.

6) Jurisprudența a recunoscut aceste principii încă dela primele ei manifestări. C. ap. Craiova II, 3/1897 în *Dreptul*, p. 408/897, etc.

Sequestratul, numit custode, poate totuși să întrebuințeze obiectele sechestrate pentru uzul său personal, cu condiția să nu le deterioreze (13).

În interpretarea doctrinarilor francezi trebuie să fim circumspecți, din cauza părerilor atât de disparate la care ajung în deslușirea unor texte de lege, diferite de ale noastre.

4. — Dar sequestrul asigurător asupra vaselor? Vasele sunt bunuri mobile (art. 490 c. com.), tratate totuși în unele privințe ca bunuri imobiliare (art. 491, 493, 601 și urm. 686 și urm. c. com.). Ele pot fi sechestrate asigurător fie în baza art. 907-8 c. com., fie în conformitate cu art. 613 pr. civ. Nici un fel de controversă în această privință.

5. — Este însă interesant a se ști, dacă vasul sequestrat urmează a fi imobilizat sau poate naviga, dacă este necesară autorizarea justiției în acest scop, dacă această autorizare poate fi obținută pe calea *référé*-ului, cum și ce se va întâmpla cu veniturile călătorilor.

Sub regimul procedurii noastre civile proprietarul are asupra vaselor sechestrate o folosință mai mult ideală, întrucât obiectele sechestrate nu pot fi strămutate decât cu aprobarea judecătorului care a încuviințat sequestrul (art. 907, c. com., 618 și 420 pr. civ.). Prin urmare servind drept magazie, veniturile vaselor aparțin proprietarului, fără intermediul justiției.

În momentul însă în care s'ar dori specularea vasului prin navigație, autorizarea judecătorilor cari l-au sequestrat este imperios necesară.

Această autorizare se va obține în baza art. 104 pr. civ., — care însă nu exclude aplicațiunea art. 66 bis pr. civ., adăugându-se condițiunei de a nu se stabili un drept potrivit, aceea a păstrării unui drept material, — dreptul proprietarului de a folosi — primejduit în cazuri grabnice, prin vreo întârziere. Urgența maximă se obține, desigur prin *référé*.

S'a pretins că libera navigare nu se poate da vasului decât pe baza art. 913 c. com., singurul care se ocupă cu aceasta. Eroare. Art. 913 face parte din Cartea IV-a a codului de comerț și este așezat sub Capitolul II, cu titlul: „despre sequestrarea, urmărirea și vinderea silită a vaselor”, în care se vorbește numai despre sequestrul definitiv, o fază a execuțiunei, și nu de sequestrul asigurător, care este un preliminar. În codul comercial italian, art. 882 corespunzător, se spune explicit că această autorizare se poate da *in ogni stato della procedura di vendita*. Prin urmare dispozițiunile art. 913 c. com. sunt strict limitate în timpul procedurii de vânzare a vaselor.

Și dacă această autorizare se poate da în timpul procedurii de expropriere, când prezența vasului într'un port este necesară pentru ca eventualii concurenți să poată lua cunoștință de publicațiunea de vânzare afișată pe catartul principal al vasului urmărit (art. 921 com.), cu atât mai mult ea este îndreptățită într'un sequestru asigurător, atunci când se iau toate măsurile de precauțiune spre a se evita dispariția sau deteriorarea vasului, poate mai periclitat cu mașinile inactice.

Instanța competență a autoriza navigarea vasului

13) Boitard, Colmet Daage et Glasson, II, nr. 859, pg. 356; Garssonet, IV, par. 1552, pg. 267.

sequestrat asigurător este aceea care a încuviințat sequestrul (art. 420 pr. civ.).

Tot astfel președintele sau înlocuitorul sau în aceeaș instanță, atunci când s'a ales calea *référé*-ului (art. 66 bis pr. civ.).

Totuși veniturile acestor călătorii pot să totalizeze sume apreciabile. Sunt ele distrase urmărilor creditorilor? Desigur că nu.

Principiul mare este: *Qui s'oblige, oblige le sien*. Orcine se obligă personal, este ținut a îndeplini îndatoririle sale cu toate bunurile sale, mobile și imobile, prezente și viitoare (art. 1718 c. civ.).

Nici veniturile nu sunt deci exceptate.

Numai că aceasta este altă chestiune. Veniturile se urmăresc printr'o procedură specială (art. 477 pr. civ.). Deși în principiu urmărirea de venituri privește numai bunurile imobiliare, s'a extins acest procedeu și asupra mobilelor, pentru identitate de rațiune și scop, în vederea cărora instituțiunea a fost creiată, — *ubi eadem est legis ratio, ibi eadem est legis dispositio*, — cu atât mai mult asupra vaselor, care, cum am amintit, deși intitulate bunuri mobile, au și caractere imobiliare (14).

ȘERBAN STROE
Avocat-Brăila

14) C. ap. Galați, 2 Dec. 1950, în P. R. II, pg. 265, 1951, cu nota d-lui *Jovian Moldovanu*.

A apărut:

LEGEA PENTRU REGLEMENTAREA DATORIILOR AGRICOLE ȘI URBANE din 7 Aprilie, 1934 însoțită de expunerea de motive, avizul consiliului legislativ și rapoartele dela Cameră și Senat, în Biblioteca legilor Uzuale adnotate, sub nr. 468, la CURIERUL JUDICIAR. Prețul 40 lei.

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ, datorit eminentului nostru colaborator *E. Cristoforeanu*, avocat, doctor în drept dela Roma.

Această operă de mare actualitate umple un gol adânc simțit în practica judiciară prin valoarea materialului doctrinar și jurisprudențial ce oferă. În anexe legea și regulamentul contractelor de muncă și legea jurisdicției muncii. Un volum de peste 400 pagini.

Prețul 200 Lei.

PROBLEMA DATORIILOR, în lumina legii din 20 Februarie 1879 asupra clauzei penale, cametei și antocismului, de Profesor *Nicolae Basilescu*, Decanul Facultății de Drept din București. Prețul 50 lei.

STABILITATEA DREPTULUI ÎN SUCCESIUNEA LEGILOR, de d-l Profesor *Petre Vasilescu*, studiu de drept românesc, comparat și interprovincial tratând despre: retroactivitatea — aplicațiunea imediată a legii noi — supraviețuirea legii vechi — neretroactivitatea. Prețul Lei 150.

Depozit general pentru provincie la Librăria „*Curierul Judiciar*”